

V Bruselu dne 14.10.2020
COM(2020) 662 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Renovační vlna pro Evropu – ekologické budovy, nová pracovní místa, lepší životní
úroveň**

{SWD(2020) 550 final}

1. PODPORA RENOVACE BUDOV PRO KLIMATICKOU NEUTRALITU A OŽIVENÍ

Evropský fond budov je jedinečným a pestrým výrazem kulturní rozmanitosti a historie našeho kontinentu. Není však překvapivé, že je také starý a změnám podléhá velmi pomalu. Celých 85 % fondu budov v EU, tedy více než 220 milionů stavebních jednotek, bylo postaveno před rokem 2001. Z budov, které stojí dnes, bude 85 % až 95 % stát ještě v roce 2050.

Většina těchto stávajících budov není energeticky účinná¹. Mnohé z nich při vytápění a chlazení využívají fosilní paliva, staré technologie a nehospodárná zařízení. Energetická chudoba zůstává pro miliony Evropanů velkou výzvou. Na budovy celkově připadá přibližně 40 % celkové spotřeby energie v EU a 36 % jejich emisí skleníkových plynů z energie².

Také krize COVID-19 způsobila, že se budovy, jejich význam pro naše životy a jejich nedostatky dostaly více do hledáčku naší pozornosti. Během pandemie byl domov středobodem každodenního života milionů Evropanů: kanceláří pro práci z domova, jeslemi nebo učebnou pro děti a žáky a v mnoha případech prostorem k nákupům a zábavě přes internet. Školy se musely přizpůsobit distančnímu vzdělávání. Nemocniční infrastruktura se dostala pod silný tlak. Soukromé podniky se musely přizpůsobit omezení fyzického kontaktu. Některé z dopadů pandemie mohou v dlouhodobém horizontu vést neustále ke vzniku nových požadavků na naše budovy a jejich energetický profil a profil zdrojů, což ještě více zvyšuje potřebu jejich důkladné a rozsáhlé renovace.

Vzhledem k tomu, že se Evropa snaží překonat krizi COVID-19, nabízí renovace jedinečnou příležitost přehodnotit, přepracovat a modernizovat naše budovy tak, aby byly připraveny na zelenější a digitální společnost a podpořily hospodářské oživení.

Komise v plánu dosažení cíle v oblasti klimatu do roku 2030³ navrhla snížit čisté emise skleníkových plynů v EU do roku 2030 alespoň o 55 % ve srovnání s rokem 1990. Energetická účinnost je zásadním prvkem opatření, přičemž jednou z oblastí, kde je třeba zvýšit úsilí, je stavebnictví. K dosažení cíle snížení emisí o 55 % do roku 2030 by EU měla snížit emise skleníkových plynů z budov o 60 %, jejich konečnou spotřebu energie o 14 % a spotřebu energie při vytápění a chlazení o 18 %⁴. Je proto naléhavě nutné, aby se EU zaměřila na to, jak učinit naše budovy energeticky účinnější, méně uhlíkově náročné během celého

¹ Stavební předpisy se zvláštní regulací tepelné izolace obvodového pláště budov začaly v Evropě vznikat od konce 70. let 20. století. To znamená, že velká část dnešního fondu budov v EU byla vybudována bez požadavku na energetickou náročnost: jedna třetina (35 %) budov v EU je starší 50 let, více než 40 % fondu budov bylo postaveno před rokem 1960. Téměř 75 % z nich je podle současných stavebních norem energeticky neúčinných. Zdroj: Zpráva JRC „Dosažení nákladově efektivní energetické transformace evropských budov“.

² Tyto údaje se týkají využívání a provozu budov, včetně nepřímých emisí v odvětví elektřiny a tepla, nikoli jejich celého životního cyklu. Odhaduje se, že uhlík vázaný ve stavebnictví představuje přibližně 10 % celkových ročních emisí skleníkových plynů na celém světě, viz IRP, Účinné využívání zdrojů a změna klimatu, 2020 a zpráva OSN o nedostatečném úsilí při snižování emisí nazvaná „*Environment Emissions Gap Report*“, 2019.

³ „Sdělení o zvýšení cílů Evropy v oblasti klimatu do roku 2030“, COM(2020) 562 final.

⁴ Ve srovnání s úrovněmi roku 2015, viz SWD(2020) 176 final.

jejich životního cyklu a udržitelnější. Uplatňování zásad „oběhovosti“ na renovaci budov sníží emise skleníkových plynů z materiálů v budovách.

V současné době pouze 11 % stávajícího fondu budov v EU projde každoročně určitou úrovní renovace. Renovační práce se však jen velmi zřídka zaměřují na energetickou náročnost budov. Vážená roční míra energetické renovace je nízká a činí asi 1 %. V celé EU jsou rozsáhlé renovace, které snižují spotřebu energie alespoň o 60 %⁵, prováděny pouze v 0,2 % fondu budov ročně a v některých regionech míra energetické renovace prakticky neexistuje. Tímto tempem by snížení emisí uhlíku ve stavebnictví na úroveň nulových čistých emisí vyžadovalo staletí. Nastal tak čas jednat.

V sázce je nejen minimalizace účtů za energii a snižování emisí. Renovace mohou otevřít řadu možností a přinést dalekosáhlé sociální, environmentální a hospodářské přínosy. Díky renovacím mohou být budovy zdravější, ekologičtější, propojené v rámci čtvrti, dostupnější, odolnější vůči extrémním přírodním jevům a vybavené dobíjecími stanicemi pro elektromobilitu a parkováním pro kola. Inteligentní budovy mohou pro účely územního plánování a poskytování služeb ve městech nabízet základní údaje, které jsou v souladu s ochranou soukromí. Rozsáhlá renovace může snížit tlak na výstavbu na zelené louce a pomoci zachovat přírodu, biologickou rozmanitost a úrodnou zemědělskou půdu.

Investice do budov mohou být také tolik potřebným impulsem v prostředí stavebnictví a širší ekonomice. Renovační práce jsou náročné na pracovní sílu, vytvářejí nová pracovní místa a investice opírající se často o místní dodavatelské řetězce, mohou generovat poptávku po vysoce účinných zařízeních, pokud jde o energii a zdroje, a v dlouhodobém horizontu zvyšovat hodnotu nemovitostí. **Do roku 2030 by renovační vlna mohla v odvětví stavebnictví v EU vytvořit dalších 160 000 zelených pracovních míst**⁶. To může mít pro odvětví, v němž více než 90 % provozovatelů tvoří malé a střední podniky, těžce zasažené hospodářským dopadem krize COVID-19, velký význam. Oproti roku 2019 poklesla činnost ve stavebnictví o 15,7 % a investice do energetické účinnosti se v roce 2020 snížily o 12 %. I když se očekává oživení, pravděpodobně se to neobejde bez trvalých následků pro toto odvětví.

Evropa má nyní jedinečnou příležitost dosáhnout toho, aby se renovace staly **všestranně přínosnými pro klimatickou neutralitu a oživení**. Nástroj EU na podporu oživení **NextGenerationEU** spolu s **víceletým finančním rámcem EU** zpřístupní **bezprecedentní objem zdrojů**, který lze rovněž použít k nastartování renovačních prací v zájmu oživení, odolnosti a většího sociálního začlenění. Řešení energetické účinnosti spolu s přístupností zvyšuje použitelnost a udržitelnost budov v souvislosti se stárnutím obyvatelstva⁷.

⁵ Viz doporučení Komise z roku 2019 o renovaci budov (EU) 2019/786.

⁶ *Employment and social developments in Europe Annual Review 2019* (Vývoj zaměstnanosti a sociálních ukazatelů v Evropě, výroční přezkum 2019), Evropská komise.

⁷ Odstranění překážek bránících přístupnosti je povinností EU a všech členských států jakožto smluvních stran Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením.

Toto sdělení tak představuje **strategii** ke spuštění **renovační vlny pro Evropu**, která pomůže překonat dlouhotrvající překážky vysoce účinné renovace, pokud jde o energii a zdroje, dlouhodobě podpoří nové investice nejprve do veřejných budov a budov s nižší účinností, povzbudí digitalizaci a vytvoří pracovní příležitosti a umožní růst v rámci dodavatelského řetězce spojeného s renovacemi.

Cílem je **do roku 2030 alespoň zdvojnásobit roční míru energetické renovace obytných budov a domů s nebytovými prostory a podpořit rozsáhlé energetické renovace. Výsledkem mobilizace sil na všech úrovních k dosažení těchto cílů bude renovace 35 milionů stavebních jednotek do roku 2030.** Zvýšená míra a rozsah renovací budou muset být zachovány i po roce 2030, aby se do roku 2050 dosáhlo neutrality z hlediska klimatu v celé EU.

2. HLAVNÍ ZÁSADY RENOVACE BUDOV DO ROKU 2030 A 2050

EU musí přijmout komplexní a integrovanou strategii zahrnující širokou škálu odvětví a aktérů na základě těchto klíčových zásad:

- „*energetická účinnost v první řadě*“⁸, což je horizontální vůdčí zásada evropské správy, a to nejen v oblasti energetiky a klimatu, jak je nastíněno v Zelené dohodě pro Evropu⁹ a ve strategii EU týkající se integrace energetických soustav¹⁰; jejím cílem je zajistit, že budeme vyrábět jen tu energii, kterou skutečně potřebujeme;
- *cenová dostupnost budov*, díky níž se budovy s nízkou energetickou náročností a udržitelné budovy stanou široce dostupné, zejména pro domácnosti se středními a nižšími příjmy a zranitelné osoby, jakož i ve vzdálených oblastech;
- *dekarbonizace a integrace obnovitelných zdrojů energie*¹¹. Renovace budov by měla urychlit integraci obnovitelných zdrojů energie, zejména z místních zdrojů, a podpořit širší využívání odpadního tepla. Měla by integrovat energetické systémy na místní a regionální úrovni, které pomohou dekarbonizovat dopravu, jakož i vytápění a chlazení;
- *zohledňování životního cyklu a oběhovost*. Minimalizace environmentální stopy budov vyžaduje účinné využívání zdrojů a oběhovost v kombinaci s přeměnou částí stavebnictví na úložiště uhlíku, například podporou zelené infrastruktury a využíváním organických stavebních materiálů, které mohou ukládat uhlík, jako je dřevo z udržitelných zdrojů;

⁸ Viz čl. 2 bod 18 nařízení (EU) 2018/1999 o správě: „energetickou účinností v první řadě“ se v energetickém plánování a v politických a investičních rozhodnutích rozumí co největší zohledňování alternativních nákladově efektivních opatření v oblasti energetické účinnosti s cílem zefektivnit poptávku po energii a zásobování energií, zejména prostřednictvím nákladově efektivních úspor energie v konečné spotřebě, iniciativ zaměřených na snížení poptávky a účinnější přeměny, přenosu a distribuce energie, při současném dosahování cílů oněch rozhodnutí;

⁹ Zelená dohoda pro Evropu, COM(2019) 640 final.

¹⁰ Cesta ke klimaticky neutrálnímu hospodářství: Strategie EU pro integraci energetického systému, COM(2020) 299 final.

¹¹ To se týká energie z obnovitelných zdrojů vyráběné na místě či v blízkém okolí.

- *vysoké zdravotní a environmentální normy*. Jde o zajištění vysoké kvality ovzduší, dobrého hospodaření s vodou, prevence katastrof a ochrany před riziky souvisejícími s klimatem¹², odstranění škodlivých látek, jako je azbest a radon, a ochrany proti nim a požární a seismické bezpečnosti. Dále by měla být zajištěna přístupnost, aby se dosáhlo rovného přístupu pro evropské obyvatelstvo, včetně osob se zdravotním postižením a starších občanů;
- *společně řešit dvojí výzvu ekologické a digitální transformace*. Inteligentní budovy mohou umožnit účinnou výrobu a využívání obnovitelných zdrojů energie na úrovni domu, čtvrtě nebo města. V kombinaci s inteligentními systémy distribuce energie tak bude možné dosáhnout vysoce účinných budov s nulovými emisemi;
- *respektování estetické a architektonické kvality*¹³. Renovace musí respektovat zásady designu, řemeslné výroby, kulturního dědictví a ochrany veřejného prostoru.

3. RYCHLEJŠÍ A ROZSÁHLEJŠÍ RENOVACE PRO LEPŠÍ BUDOVY

EU vytvořila regulační rámec a soubor nástrojů financování na podporu energetické účinnosti, renovace budov a zavádění obnovitelných zdrojů energie na úrovni budov, čtvrtí a okrsků. Balíček opatření Čistá energie pro všechny Evropany z let 2018 a 2019 jej zmodernizoval a vytvořil pevný základ pro integraci trhu s energií, zavádění obnovitelných zdrojů energie a podporu energetické účinnosti, přičemž plné provedení jeho ustanovení si musí všechny členské státy a zúčastněné strany stanovit jako nejvyšší prioritu.

Tento rámec vedl k výraznému pokroku v oblasti energetické náročnosti budov: nové budovy dnes spotřebovávají polovinu energie ve srovnání s podobnými novými budovami před 20 lety. Díky režimům povinného zvyšování energetické účinnosti rostoucí počet energetických společností zajišťuje, aby jejich zákazníci ušetřili energii, a nabízí komerční balíčky, které se stále více zabývají renovací budov a modernizací systému. Evropa představuje přibližně 40 % celosvětových investic do zlepšování energetické účinnosti budov (mezi 85–90 mld. EUR ročně), přičemž odvětví stavebnictví zaujímá přední místo při uplatňování zásad životního cyklu¹⁴. Míra renovací stávajících budov však zůstává trvale nízká a nedostatečná.

Renovace brzdí překážky na různých úrovních hodnotového řetězce: od počátečního rozhodnutí pustit se do renovace až po financování a dokončení projektu. Například při zvažování renovace mohou být přínosy z úspor energie nejisté nebo nedostatečně vysvětlené a srozumitelné, zejména pro konečné uživatele. Může být obtížné je měřit a vyčíslit jejich

¹² Budovy odolné vůči změně klimatu znamenají, že budovy jsou renovovány tak, aby byly odolné vůči akutním a chronickým klimatickým rizikům souvisejícím s teplotou, větrem, vodou a případně pevnou hmotou. Úplný seznam těchto nebezpečí je uveden v tabulce 1 přílohy I prováděcího nařízení Komise (EU) 2020/1208.

¹³ V souladu s Davoskou deklarací „Na cestě ke kvalitní stavební kultuře pro Evropu“, kterou v roce 2018 přijali evropské ministři kultury a zúčastněné strany, je „kvalitní architektura“ definována nejen svou estetikou a funkcí, ale také svým přínosem ke kvalitě života lidí a k udržitelnému rozvoji našich měst a venkovských oblastí.

¹⁴ Opatření pro oběhové hospodářství mohou vést ke snížení emisí skleníkových plynů z materiálů v rámci životního cyklu budov až o 60 %. <https://www.eea.europa.eu/highlights/greater-circularity-in-the-buildings>

peněžní hodnotu¹⁵. Renovace může být rovněž nákladná, obtížně zorganizovatelná a zdoluhavá. Může být složité získat finanční prostředky, zejména na místní a regionální úrovni. Veřejné prostředky často nepostačují a kvůli regulačním překážkám a chybějícím kapacitám ve veřejné správě se dají jen obtížně kombinovat.

K nastartování rozsáhlého a udržitelného zavádění renovací v celé Evropě je nezbytné odstranit klíčové překážky v každém bodě dodavatelského řetězce.

Na základě své analýzy a veřejné konzultace¹⁶ stanovila Komise následující oblasti intervence a hlavní opatření, která mají klíčový význam pro umožnění zásadního posunu, pokud jde o důkladnost a rozsah renovací:

- 1) **Posílení informovanosti, právní jistoty a pobídek** pro veřejné a soukromé vlastníky a nájemce¹⁷ k provádění renovací. Komise v roce 2021 provede přezkum směrnice o energetické účinnosti a směrnici o energetické náročnosti budov¹⁸. Navrhne zavedení přísnější povinnosti na **certifikáty energetické náročnosti** spolu s postupným zaváděním povinných **minimálních norem energetické náročnosti** pro stávající budovy. Navrhne rovněž **rozšíření požadavků na renovace budov na všechny úrovně veřejné správy**. Posouzení dopadů doprovázející tyto revize právních předpisů zváží různé možnosti, pokud jde o úroveň, rozsah a načasování těchto požadavků.
- 2) **Zajištění přiměřeného a dobře zacíleného financování**. Roční strategie pro udržitelný růst na rok 2021¹⁹ a pokyny k plánům na podporu odolnosti a oživení²⁰ označily renovace budov za prioritu vnitrostátních plánů na podporu oživení v rámci evropské **stěžejní iniciativy „Renovate“** (Renovace). Kromě oživení navrhuje toto sdělení zvýšit objem a dopad **financování EU** poskytnutím většího množství grantů, technické pomoci, podpory rozvoje projektů a úvěrů a umožnit jejich kombinování tam, kde to v minulosti nebylo možné. Komise bude podporovat skutečný trh energetických služeb a posílí přístup k atraktivnímu **soukromému financování**²¹ prostřednictvím obnovené strategie udržitelného

¹⁵ Viz zpráva JRC „*Untapping multiple benefits hidden values in environmental and building policies*“ („Jak využít mnohonásobné přínosy: skryté hodnoty v politikách v oblasti životního prostředí a v oblasti nemovitostí“).

¹⁶ Souhrnná zpráva konzultace zúčastněných stran je dostupná na portálu Podělte se o svůj názor ([zde](#)) a na internetové stránce věnované renovační vlně ([zde](#)).

¹⁷ Nedostatečné pochopení využívání energie a úspor energie v obytných budovách považuje za velmi důležitou/významnou překážku více respondentů otevřené veřejné konzultace o renovační vlně než jakoukoli jinou překážku. Mezi hlavní překážky renovace budov patří různé zájmy vlastníků a uživatelů domů, neshody mezi několika vlastníky a obtíže při plánování renovačních prací.

¹⁸ Směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti ve znění směrnice 2018/2002; směrnice (EU) 2010/31 o energetické náročnosti budov (EPBD) ve znění směrnice.

¹⁹ COM(2020) 575 final

²⁰ Zveřejněno dne 17. září 2020.

²¹ Nedostatek zdrojů nebo omezené zdroje financování renovace budov je jednou z nejdůležitějších překážek uvedené renovace, kterou převážná většina 92 % respondentů v rámci otevřené veřejné konzultace o renovační vlně označila za velmi důležitou/významnou.

financování. Osobám v nouzi by měla být k dispozici podpora přístupu k základním energetickým službám²².

- 3) **Zvýšení kapacity** pro přípravu a provádění projektů. Komise rozšíří **technickou pomoc** a přiblíží ji regionálním a místním aktérům, zejména posílením evropské energetické pomoci na místní úrovni (ELENA) a využitím položky technické pomoci v rámci Fondu pro odolnost a oživení.
- 4) **Podpora komplexních a integrovaných renovačních prací** pro inteligentní budovy, integrace energie z obnovitelných zdrojů a umožnění měření skutečné spotřeby energie. **Nový ukazatel připravenosti pro chytrá řešení**²³ podporuje digitálně přívětivé renovace. V rámci probíhající revize nařízení o stavebních výrobcích Komise zváží, jak by kritéria udržitelnosti mohla podpořit zavádění udržitelnějších stavebních výrobků ve stavebnictví a podpořit zavádění nejnovějších technologií.
- 5) **Nastavit stavební ekosystém tak, aby zajišťoval udržitelné renovace** založené na oběhových řešeních, využívání a opětovné využívání udržitelných materiálů a **integraci řešení inspirovaných přírodou**. Komise navrhuje podporovat rozvoj normalizovaných udržitelných průmyslových řešení a opětovné využívání odpadních materiálů. Do roku 2050 vypracuje plán pro **snížování emisí uhlíku v budovách během celého životního cyklu**, a to i prostřednictvím používání výrobků z biologického materiálu, a přezkoumá cíle týkající se materiálového využití. V zájmu posílení **know-how a dovedností pracovníků v odvětví renovací** bude Komise spolupracovat s členskými státy prostřednictvím **agendy dovedností** a jejího nadcházejícího **paktu pro dovednosti**, jakož i prostřednictvím fondů politiky soudržnosti a Fondu pro spravedlivou transformaci na financování iniciativ v oblasti odborné přípravy a rekvalifikace, a to v úzké spolupráci se sociálními partnery.
- 6) Využití renovace jako **páky k řešení energetické chudoby** a zpřístupnění **zdravého bydlení** pro všechny domácnosti, včetně osob se zdravotním postižením a starších osob. Komise předkládá doporučení týkající se **energetické chudoby**. Komise spustí **Iniciativu pro cenově dostupné bydlení pro 100 projektů „Maják“** a prozkoumá, zda a jak by mohly být rozpočtové prostředky EU spolu s příjmy ze systému EU pro obchodování s emisemi (EU ETS) použity k financování vnitrostátních systémů energetické účinnosti a úspor zaměřených na osoby s nižšími příjmy.

²² Srov. Evropský pilíř sociálních práv, zásada 20

https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_cs

²³ Nařízení Komise v přenesené pravomoci C(2020) 6930, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2010/31/EU stanovením nepovinného společného systému Evropské unie pro hodnocení připravenosti budov pro chytrá řešení, a prováděcí nařízení Komise C(2020) 6929, kterým se podrobně stanoví technické parametry pro účinné provádění nepovinného společného systému Unie pro hodnocení připravenosti budov pro chytrá řešení.

- 7) Podpora **dekarbonizace vytápění a chlazení**, odpovědných za 80 % spotřeby energie v obytných budovách, a to prostřednictvím revizí směrnic o energii z obnovitelných zdrojů a energetické účinnosti v průběhu roku 2021 a systému EU pro obchodování s emisemi a skrze uplatňování a další rozvoj opatření v oblasti ekodesignu a energetických štítků, jakož i skrze podporu dálkových přístupů.

Tato hlavní opatření a několik doprovodných politických, regulačních a finančních opatření jsou podrobněji popsána v následujících oddílech.

3.1 POSÍLENÍ INFORMOVANOSTI, PRÁVNÍ JISTOTY A POBÍDEK K RENOVACÍM

Východiskem udržitelné renovace je vždy individuální rozhodnutí, které vyvažuje očekávané přínosy a náklady. K největším překážkám pro přijetí takového rozhodnutí však dnes patří nedostatečné informace o současném profilu budov z hlediska energie a zdrojů a o potenciálních přínosech renovace, nedostatek důvěry ve skutečné úspory energie a rozdělení pobídek mezi vlastníky a nájemce.

Některé členské státy se rozhodly řešit tento problém zavedením minimálních úrovní energetické náročnosti ve stanovené lhůtě pro dosažení souladu nebo v určitých okamžicích životnosti budovy²⁴. O tyto požadavky se mohou opřít investoři a podniky při svých výhledech, přičemž tyto požadavky fungují nejlépe v kombinaci se spolehlivými certifikáty energetické náročnosti a s financováním. K výhodám takového regulačního tlaku patří stanovení jasných směrů pro rozhodování v budovách s více majiteli, zohlednění energetické náročnosti v hodnotě budovy a náprava nízkého obecného povědomí o přínosech renovace.

Na základě těchto osvědčených postupů Komise navrhne **povinné minimální normy energetické náročnosti** v rámci revize směrnice o energetické náročnosti budov do konce roku 2021, a to v návaznosti na posouzení dopadů, které se zaměří na rozsah, harmonogram a postupné zavádění těchto požadavků, včetně potřeby doprovodných podpůrných politik. Tato opatření usnadní propojení konkrétních vnitrostátních, regionálních a místních pobídek a podpoří dodržování těchto minimálních norem.

Komise se domnívá, že **certifikáty energetické náročnosti** (dále jen „EPC“) a jejich dostupnost v přístupných databázích zlepšují transparentnost výkonnosti fondu budov. Na úrovni budov informují uvedené certifikáty o energetické náročnosti, podílu obnovitelných zdrojů energie a nákladech na energii. Na úrovni obvodů, regionů, států nebo Unie mají zásadní význam pro určení energeticky nejvíce náročných budov, které naléhavě potřebují

²⁴ V rámci svých dlouhodobých renovačních strategií přijala Francie za tímto účelem progresivní soubor opatření, počínaje zákazem zvyšování nájemného v případě budov s nízkou výkonností („*passoire énergétique*“, bez upřesnění náročnosti) od roku 2021, pokračuje zákazem jejich pronájmu od roku 2023 a konče povinností renovovat všechny nejvíce energeticky náročné budovy od roku 2028. V Nizozemsku budou všechny kancelářské budovy muset mít do roku 2023 EPC třídy C a do roku 2030 EPC třídy A. Belgické Vlámsko rovněž zvažuje návrhy politiky týkající se minimální úrovně EPC pro nebytové budovy od roku 2030 a minimální úrovně EPC pro nájemní bydlení.

renovaci. Mohou být využity k vyhodnocení zlepšení v porovnání s investicemi před zahájením prací a po nich a mohou pomoci spojit financování s kvalitní renovací.

Směrnice o energetické náročnosti budov již stanoví požadavky na EPC v případě výstavby a změny účelu využití, jakož i na budovy užívané veřejnými orgány a často navštěvované veřejností s rozlohou větší než 250 m². Pokrytí EPC je však stále omezené, přičemž několik členských států má méně než 10 % fondu budov disponujících EPC. Problémem zůstávají jejich kvalita a spravedlivé stanovení cen, což narušuje důvěru v tento nástroj. Jen velmi málo EPC je založeno na fyzických energetických auditech a nadto neodrážejí propojení a připravenost budov pro chytrá řešení. Vzhledem k tomu, že se stále častěji objevují řešení, jak měřit a řídit energetickou náročnost při využívání budov, navrhuje Komise **aktualizovat rámec EPC** s přihlédnutím k nově vznikajícím technologiím měření energetické náročnosti. To bude zahrnovat zkoumání **jednotného strojově čitelného datového formátu EU²⁵** pro certifikáty, jakož i přísnější ustanovení **o dostupnosti a přístupnosti databází a sdružených digitálních úložišť pro EPC**.

Komise rovněž prozkoumá, zda je nutné rozšířit **požadavky na energetické audit²⁶** na větší a složitější nebytové budovy, jako jsou nemocnice, školy nebo kanceláře, aby se také maximalizovala doplňkovost s EPC.

Stávající právní požadavky na nákup a renovaci stávajících veřejných budov se v současné době vztahují pouze na veřejné budovy ve vlastnictví a užívání ústředních vlád, které představují přibližně 4,5 % všech veřejných budov. V rámci revize směrnice o energetické účinnosti Komise prozkoumá potřebu **rozšířit požadavky na renovace budov na všech úrovních veřejné správy**, včetně Komise, a zvýšit roční míru renovací.

Důkladná renovace není vždy dosažitelná jednorázově. Je proto důležité vytvořit lepší podmínky pro postupnou renovaci. Komise zavede **Digitální deníky budov²⁷**, v nichž budou **shromážděny veškeré údaje týkající se budov z nadcházejících pasů pro renovaci budov²⁸, ukazatelů připravenosti pro chytrá řešení, nástroje Level(s)²⁹ a EPC** s cílem zajistit kompatibilitu a integraci údajů v průběhu renovace.

Komise ve spolupráci s členskými státy, zúčastněnými stranami, účastníky trhu a poskytovateli údajů prozkoumá, zda se **Evropské středisko pro sledování fondu budov³⁰**

²⁵ Neexistence společného datového formátu vede k tomu, že certifikáty jsou vytvářeny jako soubory PDF, což zabraňuje snadnému přístupu k příslušným datům, jejich používání a analýze.

²⁶ Do června 2021 jako součást revize směrnice o energetické účinnosti. Energetické audit²⁶ jsou v současné době povinné pro velké podniky a členské státy musí zavést programy, které by malé a střední podniky motivovaly, aby tak činily taktéž, provádět auditní doporučení však povinné není.

²⁷ Digitální deníky budov budou sloužit jako úložiště údajů o jednotlivých budovách a usnadní sdílení informací v rámci odvětví stavebnictví a mezi vlastníky budov a nájemníky, finančními institucemi a veřejnými orgány.

²⁸ Jak předpokládá směrnice o energetické náročnosti budov, pasy pro renovaci budov poskytnou jasný plán pro postupnou renovaci po celou dobu životnosti budovy, což vlastníkům a investorům pomůže při plánování nejlepšího načasování a účelu renovačních prací.

²⁹ Nejnovější rámec Komise Level(s) zahrnuje využívání energie, materiálů a vody, kvalitu a hodnotu budov, zdraví, komfort, odolnost vůči změně klimatu a náklady životního cyklu. <https://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm>

³⁰ Viz https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/eu-bso_en

může stát centrálním evropským úložištěm spolehlivých údajů o fondu budov a jejich energetické náročnosti, a podpoří koncepci pobídek v této oblasti.

3.2 POSÍLENÉ, DOSTUPNÉ A CÍLENĚJŠÍ FINANCOVÁNÍ

Renovace budov je jedním z odvětví, které se potýká s největším nedostatkem investic v EU. Komise odhaduje, že k dosažení navrhovaného cíle v oblasti klimatu do roku 2030 ve výši 55 % je zapotřebí dalších investic ve výši 275 miliard EUR ročně³¹.

V odvětví obytných budov je jako překážka často uváděn nedostatek jednoduchých, přitažlivých a snadno dostupných veřejných pobídek k renovacím a nedostatek běžných finančních produktů. I když je financování v zásadě dostupné, jeho využití znesnadňuje nedostatek informací a nízké povědomí o dostupných finančních prostředcích, těžkopádné postupy nebo regulační omezení přístupu k veřejným financím. V nebytovém sektoru dvě z nejdůležitějších překážek představují nedostatek finančních prostředků na budovy ve veřejném vlastnictví a nedostatek vhodných finančních pobídek pro komerční budovy.

K překonání těchto překážek je nezbytné jednat na různých frontách s cílem podpořit lepší využívání veřejných prostředků EU a členských států a mobilizovat větší podíl soukromých finančních prostředků. Veřejné prostředky EU a členských států mohou být účinněji zacíleny a lépe směřovány ke koncovým uživatelům, a to tak, že se usnadní kombinování různých zdrojů financování, intenzita podpory bude úměrná výkonnosti, posílí se technická pomoc nebo pomoc při rozvoji projektů a podpoří se součinnost s tržními mechanismy.

Financování EU jako hnací síla investic do renovací

Víceletý finanční rámec na období 2021–2027 a nástroj na podporu oživení NextGenerationEU poskytují nebývalou příležitost k spuštění renovační vlny. V tomto klíčovém odvětví nikdy takové investiční možnosti neexistovaly.

Facilita na podporu oživení a odolnosti, o níž se v současné době jedná a již se Evropská rada rozhodla poskytnout **672,5 miliardy EUR** (z nichž 37 % by bylo určeno na výdaje související s klimatem), může podpořit investice do renovací a reformy v oblasti energetické účinnosti ve všech členských státech. V roční strategii pro udržitelný růst na rok 2021 navrhla Komise **stěžejní evropské iniciativy „Renovate“ a „Power Up“** sloužící koordinaci postupu všech členských států, a to na základě projektů zahrnutých do jejich národních plánů na podporu oživení a odolnosti³².

³¹ Viz „Zjišťování potřeb Evropy v oblasti oživení“, SWD(2020) 98 final a „Zvýšení cílů Evropy v oblasti klimatu do roku 2030 – Investice do klimaticky neutrální budoucnosti ve prospěch našich občanů“, SWD(2020) 176 final.

³² S facilitou na podporu oživení a odolnosti lze kombinovat rovněž podporu z dalších programů EU, jako jsou InvestEU, Nástroj na propojení Evropy, LIFE a Horizont Evropa, jakož i z vnitrostátních fondů.

S cílem podpořit provádění těchto stěžejních iniciativ doplní Komise pokyny pro členské státy týkající se přípravy plánů na podporu oživení a odolnosti³³ individuálními pokyny pro každý členský stát v souvislosti se samostatným posouzením vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu³⁴ a dlouhodobých strategií renovací. S cílem poskytnout členským státům praktické pokyny poskytne Komise příklad možných součástí plánu na podporu oživení a odolnosti v oblasti renovace budov, energetické účinnosti a účinného využívání zdrojů³⁵. V neposlední řadě Komise posílí **stávající společná opatření**³⁶ s cílem pomoci členským státům při výměně osvědčených postupů a sledování jejich provádění v průběhu času.

Politika soudržnosti byla historicky hlavním zdrojem veřejného financování EU pro přímé investice do zlepšování energetické účinnosti budov a v období 2021–2027 si tuto úlohu zachová³⁷. Doplnuje dočasnou facilitu na podporu oživení a odolnosti a poskytuje integrovanou podporu na renovaci budov, včetně individuálně uzpůsobených renovačních programů na místní a regionální úrovni. Na základě zkušeností z předchozích programových období musí členské státy zajistit, aby jejich spolufinancované programy v oblasti energetiky a účinného využívání zdrojů byly dobře zacíleny na dosahování nízké energetické náročnosti, jejíž sledování bude zlepšeno prostřednictvím podrobnějšího a robustnějšího systému ukazatelů.

Členské státy by rovněž měly doplnit zavádění programů spolufinancovaných EU o další režimy podpory, zejména za účelem mobilizace soukromého financování³⁸. Ve venkovských oblastech lze finanční prostředky z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) využít ke zvýšení energetické účinnosti a výroby energie z obnovitelných zdrojů.

Programové dokumenty by měly stanovit **priority renovací** vycházející z **vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu a dlouhodobých strategií renovací**. Členské státy, které dosud nepředložily dlouhodobé strategie renovací, se vyzývají, aby tak učinily, neboť jsou součástí požadovaných základních podmínek pro přístup k fondům soudržnosti od roku 2021.

Na základě pozitivních zkušeností s Evropským fondem pro strategické investice (EFSD) a doplňováním dalších zdrojů financování EU bude **InvestEU** fungovat jako jediný program na podporu investic na úrovni EU a jeho cílem bude poskytovat technickou pomoc a financování zajištěné zárukou EU, aby se uvolnily soukromé investice. V rámci složek programu InvestEU pro sociální investice a dovednosti a pro udržitelnou infrastrukturu se

³³ COM(2020) 575 final, Roční strategie pro udržitelný růst 2021

³⁴ Pokud jde o individuální posouzení, viz SWD(2020) 900–SWD(2020)926

³⁵ <https://ec.europa.eu/info/departments/recovery-and-resilience-task-force>

³⁶ Zvláštní zaměření na stěžejní iniciativu Renovate a zapojení zástupců z různých dotčených vnitrostátních ministerstev jako součást společných opatření týkajících se směrnice o energetické náročnosti budov (<https://epbd-ca.eu>) v úzké spolupráci se společnými opatřeními týkajícími se směrnice o energetické účinnosti a o energii z obnovitelných zdrojů a ve spojení s technickou pracovní skupinou v rámci správy energetické unie EU.

³⁷ V období 2014–2020 bylo na renovaci budov vyčleněno přibližně 17 miliard EUR z Fondu soudržnosti.

³⁸ Z prostředků EFRR Chorvatsko financovalo renovaci 250 000 m² a 69 veřejných budov, jako jsou nemocnice a mateřské školy, s očekávanými ročními úsporami ve výši 70 GWh.

specializované finanční produkty na energetickou renovaci budov zaměří na sektor bydlení s důrazem na sociální a cenově dostupné bydlení, veřejné budovy, školy a nemocnice, malé a střední podniky a podporu společností poskytujících energetické služby s cílem usnadnit uzavírání smluv o energetických službách.

Na základě zkušeností získaných s iniciativami soukromého financování pro energetickou účinnost a inteligentním financováním inteligentních budov bude Komise usilovat o usnadnění **řešení vycházejících z potřeb, která budou pro předkladatele projektů snadno dostupná a budou používat jednotný soubor pravidel**. Konkrétně to znamená, že členský stát bude moci převést část finančních prostředků, které jsou pro k dispozici v rámci politiky soudržnosti, do složky členského státu v rámci InvestEU. Program InvestEU rovněž umožní propojit finanční produkty kryté zárukou InvestEU se specializovanou technickou pomocí bankám a zprostředkovatelům, místním orgánům a konečným příjemcům. Zjednodušená pravidla rovněž umožní kombinovat úvěry s granty **a odměňovat projekty s nejlepšími výsledky vyšší mírou grantů**.

V souvislosti s nově zavedenou Evropskou iniciativou pro renovace budov posílí Evropská investiční banka (EIB) svou podporu pro agregaci do portfolií projektů renovace budov a pro poskytování cílené finanční podpory, od tradičních dlouhodobých úvěrů po záruky, kapitálové financování nebo financování pohledávek. V zájmu zvýšení objemu a dopadu úvěrů na energetickou účinnost budov by EIB měla být schopna snadněji kombinovat technickou pomoc, pomoc při rozvoji projektů, úvěry a granty do jediného balíčku.

Komise bude spolupracovat s členskými státy, EIB a účastníky trhu s cílem usnadnit provádění **pravidel pro kombinování** programů a nástrojů EU, vnitrostátních fondů a soukromých finančních prostředků na renovační projekty.

V rámci probíhající revize obecného nařízení o blokových výjimkách a pokynů k podpoře v oblasti energetiky a životního prostředí Komise stanoví **jednodušší, jasnější a snadněji použitelná pravidla státní podpory pro renovace budov**, zejména v odvětví bydlení a v sociální oblasti, a vyjasní rozsah státní podpory pro **zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů pro vlastní spotřebu**. Jako první krok Komise reviduje pravidla státní podpory, aby usnadnila spolufinancování záruk InvestEU ze strany členských států³⁹.

Na základě zkušeností získaných v některých vnitrostátních souvislostech je Komise připravena **poskytnout poradenství členským státům, které zvažují využití příjmů ze systému EU pro obchodování s emisemi (ETS) a možnosti financování v rámci modernizačního fondu ETS** jako zdroje financování programů renovace budov, zejména pro domácnosti s nižšími příjmy.

PŘILÁKÁNÍ SOUKROMÝCH INVESTIC A PODPORA FINANCOVÁNÍ ZELENÝCH ÚVĚRŮ

³⁹ Cílený přezkum obecného nařízení o blokových výjimkách (státní podpora): rozšíření oblasti působnosti vnitrostátních fondů, které mají být kombinovány s některými programy Unie (2. konzultace)
https://ec.europa.eu/competition/consultations/2020_gber/consultation_document_en.pdf

Vzhledem k nízkému rizikovému profilu investic do energetické účinnosti⁴⁰ a vzhledem k vyhlídkám poptávky, které renovační vlna ještě podpoří, bude nabídka soukromého financování společně s inovativními službami pro renovace stále přitažlivější možností pro podnikání. Subjekty, jako jsou společnosti poskytující energetické služby, veřejné služby nebo banky, již využívají a poskytují technické poradenství. Tyto subjekty mohou vlastníkům nemovitostí nabídnout tolik potřebnou podporu, pokud jde o nápady a financování ve všech fázích renovačního procesu. Mohou podporovat sdružování malých projektů, nabízet příznivé podmínky pro složité projekty s dlouhou dobou návratnosti a sjednocovat různé subjekty zapojené do rozhodování o renovaci budov.

Za druhé, aby přilákaly soukromé zprostředkovatele a agregátory, mohou členské státy snížit vnímání rizik a rozšířit tržní pobídky, jako jsou sazby za úsporu energie, systémy veřejné podpory podle výkonnosti a nabídková řízení na úsporu energie. Členské státy by rovněž měly prozkoumat inovativní řešení v oblasti financování prostřednictvím daňových systémů a systémů pokladničních poukázek nebo financování spojeného s nemovitostmi, jakož i daňových nástrojů⁴¹, tak aby napomáhaly vytvářet ekonomické pobídky k financování renovace budov. Stávající **systémy povinného zvyšování energetické účinnosti** podle článku 7 směrnice o energetické účinnosti lze účinně využít pro všechny typy budov⁴² k zapojení nových zprostředkovatelů, jako jsou veřejné služby, poskytování technických odborných znalostí a poskytování souhrnných služeb ke snížení transakčních a administrativních nákladů.

Zapojení společností poskytujících energetické služby prostřednictvím **partnerství veřejného a soukromého sektoru** představuje možnost, jak přilákat investice, spojit malé a rozptýlené investice, snížit počáteční náklady a odměňovat úspory energie. Propojení smluv o energetické náročnosti s **uzavíráním smluv o odolnosti** ze strany pojistitelů může pomoci trhu řídit investiční rizika, protože pojistitelé mají odborné znalosti v oblasti posuzování a zajišťování ochrany před environmentálními, klimatickými a jinými riziky.

S cílem přispět ke snížení transakčních nákladů bude Komise podporovat **standardizaci smluv a finančních nástrojů** na vnitrostátní a evropské úrovni tím, že využije stávající fóra s cílem pomoci napodobovat a rozšiřovat osvědčené postupy a inovativní přístupy. Komise bude tyto způsoby aktivace investic soukromého sektoru aktivně podporovat prostřednictvím

⁴⁰ Má se za to, že vyšší energetická účinnost koreluje s nižší mírou nesplacení hypoték a s rostoucí hodnotou aktiv. Zdroj: *Final report on correlation analysis between energy efficiency and risk*. (Závěrečná zpráva o srovnávací analýze mezi energetickou účinností a rizikem.) EeDaPP. https://eedapp.energyefficientmortgages.eu/wp-content/uploads/2020/08/EeDaPP_D57_27Aug20-1.pdf

⁴¹ Například daňové pobídky a slevy v souvislosti s přímým zdaněním (např. zdanění příjmů a právnických osob) a environmentálním zdaněním (uhlíkové daně), zdanění nemovitostí ve prospěch lepších budov, vyčlenění daňových příjmů na renovace, daňové odpisy ve prospěch investic do renovací, sazby DPH za stavební služby a udržitelné materiály v souladu se směrnicí o DPH (příloha III), jakož i regionální a místní daně a poplatky. Viz také Bertoldi, P, Economidou, M, Palermo, V, Boza- Kiss, B, Todeschi, V. *How to finance energy renovation of residential buildings: Review of current and emerging financing instruments in the EU* (Jak financovat energetickou renovaci obytných budov: Přehled stávajících a vznikajících finančních nástrojů v EU). WIREs Energy Environ. 2020;e384. <https://doi.org/10.1002/wene.384>

⁴² Úspory energie dosažené v rámci těchto povinností přispívají k plnění povinných úspor energie podle článku 7 směrnice o energetické účinnosti.

skupiny finančních institucí pro energetickou účinnost (EEFIG) a fór pro investice do udržitelných energií (SEI).

Renovační vlna může být rovněž příležitostí k podpoře rozvoje **zelených úvěrů a hypotečního financování**. Zdokonalený systém certifikátů energetické náročnosti, který prokáže zvýšení efektivity, umožní bankám a jiným finančním institucím nabízet úvěrové a hypoteční financování na ekologizaci jejich portfolií a sdružovat budovy jako zajištění (kolaterál) pro vydávání krytých dluhopisů. Řada tržních iniciativ již provádí pilotní inovativní projekty v oblasti úvěrů na energetickou účinnost a hypotečního financování⁴³. V dalším kroku může být do tohoto posouzení zahrnut celý životní cyklus uhlíku, který je spojen s financováním řešení v oblasti oběhového hospodářství.

V rámci obnovené strategie EU pro udržitelné finance zkoumá Komise další normy a označení pro udržitelné finanční produkty, jako jsou zelené hypotéky, zelené úvěry a zelené dluhopisy. To pomůže zajistit, aby byly úvěrové produkty v oblasti energetické účinnosti a účinného využívání zdrojů nabízeny v širším měřítku a aby byly pro spotřebitele viditelnější. Přezkumy **směrnice o hypotečních úvěrech**⁴⁴ a **směrnice o spotřebitelských úvěrech**⁴⁵ poskytují příležitost k tomu, aby přiměřeně zohlednily možné nižší úvěrové riziko udržitelných finančních produktů⁴⁶. Evropský orgán pro bankovnínictví navíc analyzuje, zda by bylo odůvodněné zvláštní obezřetnostní zacházení v případě bankovní regulace finančních produktů souvisejících s cíli udržitelnosti, jako je renovace budov. Komise rovněž zvažuje opatření k **začlenění environmentálních, sociálních a správních rizik** do obezřetnostní regulace v rámci svých přezkumů pravidel pro banky (nařízení a směrnice o kapitálových požadavcích) a pojistitele (směrnice Solventnost II). EIB rovněž zvaží podporu nových způsobů, jak přilákat soukromé finanční prostředky na obnovu budov, včetně uvolnění nových trhů s hypotečními úvěry nebo sekuritizací v oblasti energetické účinnosti.

V neposlední řadě Komise vyvíjí **taxonomii EU**⁴⁷ opatřenou technickými screeningovými kritérii pro stavebnictví s cílem směřovat soukromý kapitál do udržitelných investic do energetické renovace, přičemž se opírá o certifikáty energetické náročnosti a normy pro budovy s téměř nulovou spotřebou energie. V rámci revize směrnice o energetické náročnosti budov Komise rovněž zvaží zavedení **standardu pro „rozsáhlou renovaci“**, který by umožnil zakotvit významné soukromé financování do transparentních, měřitelných a skutečně „zelených“ investic.

⁴³ Evropská hypoteční federace – Evropská rada pro kryté dluhopisy (EMF-ECBC) s využitím grantů z programu Horizont 2020 vyvíjí iniciativu pro hypotéky spojené s energetickou účinností s řadou podpůrných opatření na podporu soukromého financování renovace obytných a komerčních budov s úsporou energie.

⁴⁴ Směrnice 2014/17/EU.

⁴⁵ Směrnice 2008/48/EC.

⁴⁶ Viz EaDaPP, *Final results of the correlation analysis between energy efficiency and risk* (Konečné výsledky korelační analýzy mezi energetickou účinností a riziky), 2020.

⁴⁷ Prostřednictvím dvou aktů v přenesené pravomoci: o zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně a o přechodu na oběhové hospodářství, jakož i o udržitelném využívání a ochraně vodních a mořských zdrojů, kontrole znečištění a prevenci a ochraně a obnově biologické rozmanitosti a ekosystémů. Nařízení (EU) 2020/852, Úř. věst. L 198, 22.6.2020, s. 13.

Všechny tyto iniciativy mohou zákazníkům pomoci získat přístup k financování za levnějších podmínek a pomoci podpořit rozvoj dynamického soukromého financování doplňujícího veřejné finanční prostředky, daňové pobídky a další formy veřejné finanční podpory.

3.3 ZVÝŠENÍ KAPACITY A TECHNICKÉ POMOCI

Připravit kvalitní renovační projekt spojený s nejlepšími dostupnými zdroji financování je pro jednotlivce nebo malé místní orgány obtížné a často velmi složité. Klíčovou úlohu při očekávané zvýšené míře a kvalitě renovací tudíž bude hrát **technická pomoc**. Část této pomoci je v rukou členských států, ale EU může sehrát významnější úlohu.

Na základě zkušeností získaných z nástroje ELENA, soukromého financování pro energetickou účinnost (PF4EE), politiky soudržnosti, programu JASPERS a nástroje pomoci při rozvoji projektů (PDA) v rámci programu Horizont 2020 Komise technickou pomoc zjednoduší a posílí, aby především dosáhla většího počtu příjemců, a to včetně těch menších. Bylo navrženo posílit financování nástroje ELENA z Poradenského centra InvestEU a případně z jiných evropských programů.

Komise spolu s EIB pomůže členským státům navrhnout vnitrostátní nebo místní programy, **kteří budou model ELENA kopírovat**⁴⁸, a odměňovat rychlé provádění a vysokou energetickou hospodárnost ze tří zdrojů financování: z fondů politiky soudržnosti (jako samostatná podpora nebo jako součást operace finančního nástroje), složky členského státu v rámci fondu InvestEU nebo facility na podporu oživení a odolnosti.

Kromě toho budou Komise a EIB podporovat zřízení standardizovaných **jednotných kontaktních míst**, která budou moci být rychle zavedena na vnitrostátní, regionální nebo místní úrovni za účelem poskytování individuálního poradenství a řešení v oblasti financování, jež by měla vlastníky domů nebo malé a střední podniky doprovázet po celou dobu přípravy a provádění jejich projektů. Z této platformy mohou vycházet místní subjekty a vytvořit kompetenční centra pro různé druhy poradenství v oblasti udržitelné renovace.

Další zdroj podpory kapacit nabídne nový navrhovaný **nástroj pro technickou podporu** v rámci plánu na podporu oživení, **nástroj EU City** a **nástroj pomoci při rozvoji projektů** v rámci programu LIFE a budování administrativních kapacit a technické pomoci v rámci fondů politiky soudržnosti po roce 2020. Kromě toho legislativní návrh týkající se politiky soudržnosti zahrnuje rovněž vytvoření Evropské městské iniciativy, jejímž cílem je posílit integrovaný a participativní přístup k udržitelnému rozvoji měst. Pro vnitrostátní, regionální nebo místní orgány, které mají zájem realizovat investice do renovace budov v rámci obnovy měst, nabízí evropský **trh inteligentních měst úspěšný plán**⁴⁹, který má veřejným orgánům v tomto směru pomoci.

⁴⁸ Využitím fondů politiky soudržnosti, složky členského státu v rámci fondu InvestEU nebo facility na podporu oživení a odolnosti.

⁴⁹ Trh inteligentních měst staví na zkušenostech a výsledcích 17 rozsáhlých přeshraničních demonstračních projektů spolupracujících měst, známých jako projekty „Maják“. Na těchto projektech „Maják“ se podílí 120 měst na základě financování ve výši více než 400 milionů EUR prostřednictvím programu Horizont 2020, díky němuž se aktivoval ještě

3.4 VYTVÁŘENÍ ZELENÝCH PRACOVNÍCH MÍST, ROZŠIŘOVÁNÍ DOVEDNOSTÍ PRACOVNÍKŮ A ZÍSKÁVÁNÍ NOVÝCH TALENTŮ

Navrhování, instalace a provoz oběhových a nízkouhlíkových řešení často vyžadují vysokou úroveň technických znalostí. Specifické dovednosti jsou rovněž potřebné pro bezpečnou správu historických budov a zachování hodnoty jejich dědictví. Transformace fondu budov na klimaticky neutrální bude možná pouze tehdy, změní-li se stávající pracovní místa tak, aby se v nich uplatnily ekologické a oběhové dovednosti, a objeví-li se nové profily pracovních míst, jako jsou odborníci na rozsáhlou renovaci budov, osoby zajišťující instalaci pokročilých technologických řešení nebo manažéři informačního modelování staveb. Pouze dobře informovaní odborníci mohou hrát svou potenciálně klíčovou úlohu a nabízet konečným uživatelům nejnovější dostupné technické příležitosti pro účinné využívání zdrojů a energie. V neposlední řadě potřebují odborníci školení, aby se zlepšila dostupnost renovací.

Již před krizí způsobenou onemocněním COVID-19 byl nedostatek kvalifikovaných pracovníků, kteří by mohli provádět udržitelnou renovaci a modernizaci budov. Potenciál pro zachování a vytváření pracovních míst v tomto odvětví je a zůstává velký. Energetická účinnost budov je největším zdrojem pracovních míst na milion investovaných eur⁵⁰. Pokud by členské státy urychleně provedly opatření ke zlepšení izolace, technických systémů a zařízení budov, nové pracovní příležitosti by se objevily okamžitě. Politika by měla trhu signalizovat, že jsou potřeba inovativní a udržitelná řešení. Nové nízkouhlíkové materiály pro rozsáhlé renovace může například poskytnout biohospodářství, čímž se zvýší počet nových specializovaných pracovních příležitostí.

Dostupnost dovedností a kvalifikovaných odborníků se může zlepšit, pokud bude ve stavebnictví více **žen** a zvýší se jejich úloha. Zásadní význam má přezkum strategií odborného vzdělávání a přípravy zapojením průmyslu, vytváření inkluzivního a přístupného pracovního prostředí a překonávání předsudků. Malým a středním podnikům by měl být poskytnut lepší přístup k informacím o programech odborné a učňovské přípravy. Solidní odborné znalosti v oblasti zvyšování kvalifikace pracovníků, získávání nových talentů a podpory inkluzivního pracovního prostředí mají sociální partneři, včetně zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů v odvětví stavebnictví na vnitrostátní a evropské úrovni, a měli by být zapojeni do navrhování a provádění opatření k dosažení těchto cílů.

Důležité je hledisko **bezpečnosti a ochrany zdraví při práci** pracovníků ve stavebnictví – tedy odvětví s poměrně vysokým rizikem úrazů a špatného zdravotního stavu – a měly by být dodržovány právní požadavky na ochranu pracovníků. Zvláštní pozornost by měla být

mnohem vyšší objem investic. Další informace jsou k dispozici na stránce <https://smartcities-infosystem.eu/scc-lighthouse-projects>.

⁵⁰ 12 až 18 pracovních míst na místní úrovni na milion investovaných eur, IEA, *Sustainable Recovery* (Udržitelná obnova), červen 2020.

věnována ochraně pracovníků, kteří renovují staré budovy, před expozicí azbestu, a to i prostřednictvím odpovídajícího školení⁵¹.

Na základě agendy dovedností z roku 2020 a plánu pro odvětvovou spolupráci v oblasti dovedností⁵² Komise za účelem řešení těchto otázek připraví **pakt pro dovednosti**, který spojí soukromé a veřejné partnery mající společný cíl zvýšit dovednosti a rekvalifikovat evropskou pracovní sílu. Komise vyzývá členské státy, aby využívaly fondy Next Generation EU, **Evropský sociální fond plus** a **Fond pro spravedlivou transformaci**. Přechod mladých lidí na trh práce usnadňují učňovská příprava a jiné formy učení se prací. Balíček Komise na podporu zaměstnanosti mladých lidí ze dne 1. července 2020 ohlásil obnovenou **Evropskou alianci pro učňovskou přípravu**. S podporou iniciativy **Build Up Skills**, která pokračuje v rámci programu LIFE, mohou členské státy aktualizovat svou analýzu nedostatků a vnitrostátní plány odborné přípravy, neboť Komise v roce 2021 vypracuje **školicí materiály k využívání nástroje Level(s)**⁵³.

3.5 VYTVÁŘENÍ UDRŽITELNÉHO ZASTAVĚNÉHO PROSTŘEDÍ

Zajištění hloubky a objemu renovací, které Evropa potřebuje, vyžaduje v konečném důsledku silné a konkurenceschopné odvětví stavebnictví, které přijímá inovace a vyznačuje se udržitelností, aby se zvýšila kvalita a snížily náklady.

Evropské společnosti mají v oblasti inovací, výroby, distribuce a instalace široké škály energeticky úsporných výrobků a služeb souvisejících s obnovitelnými zdroji energie v budovách vedoucí postavení. Upevnění tohoto vedoucího postavení vyžaduje přijetí průmyslově vyspělých technologických řešení, aby se omezily náklady a doba trvání prací, rychlejší digitalizaci a plné začlenění zásad oběhovosti do celého hodnotového řetězce: získávání bezpečných, udržitelných a druhotných surovin, opětovného používání a recyklace a nakládání s odpady. **Industrializace** může vyvolat **pozitivní koloběh** mezi vyšší poptávkou po rozsáhlejší renovaci a klesajícími náklady na inteligentnější a udržitelnější výrobky.

Komise podporuje environmentální udržitelnost stavebních řešení a materiálů, včetně dřeva a biologických materiálů, řešení inspirovaných přírodou a recyklovaných materiálů na základě komplexního přístupu k posuzování životního cyklu. V rámci přezkumu nařízení o stavebních výrobcích se bude zabývat udržitelností stavebních výrobků a do roku 2023 vypracuje plán na **snížení emisí uhlíku v budovách během celého životního cyklu do roku 2050**. Komise rovněž urychlí spolupráci s normalizačními organizacemi na normách **odolnosti vůči změně klimatu** pro budovy.

⁵¹ V souladu s vnitrostátními opatřeními, kterými se provádí směrnice 2009/148/ES o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci.

⁵² V rámci plánu pro odvětvovou spolupráci v oblasti dovedností se vypracuje odvětvová strategie pro získávání poznatků o dovednostech a rozvoj dovedností relevantních pro trh práce, včetně rozvoje příslušných hlavních osnov evropského odborného vzdělávání a zavádění odborné přípravy.

⁵³ Nástroj Level(s) představuje společný evropský přístup k posuzování udržitelnosti budov a k podávání zpráv o ní. Viz <https://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm>

Do konce roku 2024 Komise přezkoumá **cíle v oblasti materiálového využití** stanovené v právních předpisech EU pro stavební a demoliční odpad. Zavede opatření ke zvýšení počtu **platforem zaměřených na opětovné používání a recyklaci** a podpoří dobře fungující **vnitřní trh s druhotnými surovinami**. **Nástroj Level(s), zásady oběhového hospodářství** pro projektování budov a **protokol EU pro nakládání se stavebním a demoličním odpadem** poskytnou uživatelům vodítko, jak tyto zásady uplatňovat při renovačních projektech.

Využívání digitálních a inovativních technologií ve stavebnictví a investice do nich jsou i nadále nízké⁵⁴. Komise proto bude digitalizaci ve stavebnictví podporovat prostřednictvím programu **Horizont Evropa, center pro digitální inovace a testovacích a experimentálních zařízení**. Postup prací, používání materiálů a zvyšování produktivity pomáhají zaznamenávat **digitální nástroje**⁵⁵. Například digitální dvojče budovy, vytvořené díky datům z 3D mapování, poskytuje informace o tom, jak budova funguje v reálném čase, a předchází vážným nehodám tím, že pomáhá předvídat potenciální selhání systémů budov. Úspory nákladů se projevují v celém hodnotovém řetězci prostřednictvím zrychlených administrativních postupů a fyzických prací. Inteligentní budovy a digitalizovaná výstavba generují po celý životní cyklus budov od výstavby přes používání až po renovaci velké soubory dat, které mohou přispět k lepšímu provozu budov. Komise zváží vytvoření rámce pro správu datových prostor spolu s dalšími opatřeními na rozvoj přidělených datových prostor, a to i v oblastech energetiky, výroby a stavebnictví.

Informační modelování staveb zvyšuje transparentnost a snižuje náklady a využívání zdrojů. Komise vydá **doporučení na podporu informačního modelování staveb při zadávání veřejných zakázek** v oblasti stavebnictví a poskytne zadavatelům z veřejného sektoru metodiku na vypracování analýzy nákladů a přínosů v případě použití BIM ve veřejných zakázkách. Digitální průmyslové platformy umožní zúčastněným stranám tyto údaje shromažďovat a lépe využívat. Komise rovněž vypracuje **jednotný rámec EU pro digitální povolování** v zastavěném prostředí a zavede důvěryhodný systém **certifikace měřičů energetické účinnosti** v budovách, které dokáží **měřit skutečná zlepšení energetické náročnosti**.

Inovace ve stavebnictví musí stimulovat také výzkum. **Výzva v rámci Zelené dohody pro Evropu**, která je součástí programu **Horizont 2020**, zahrnuje oblast věnovanou „budovám účinně využívajícím energii a zdroje“. Program **Horizont Evropa** bude podporovat výzkum a inovace v oblasti energetických technologií, udržitelnosti a oběhovosti materiálů a systémů pro stavebnictví s přihlédnutím ke specifickým podmínkám každého zeměpisného regionu Evropy. Při přípravě provádění programu Horizont Evropa Komise v současné době zvažuje partnerství veřejného a soukromého sektoru v oblasti udržitelného zastavěného prostředí orientovaného na lidi (Built4People) a zvláštní misi zaměřenou na klimaticky neutrální a inteligentní města. Partnerství by mohlo přinést inovace do odvětví budov a stavebnictví a

⁵⁴ V současné době věnuje 70 % stavebních podniků na digitální a inovativní projekty méně než 1 % svých příjmů a využívání informačního modelování staveb (BIM) zůstává na stále mimořádně nízké úrovni. Technologie, jako jsou internet věcí, umělá inteligence, roboti či digitální dvojčata, zkracují dobu potřebnou na fyzické práce.

⁵⁵ Mj. informační modelování staveb, geografický informační systém (GIS) a rozšířená realita.

mise by mohla ukázat, jak 100 evropských měst společně a ve prospěch občanů prochází systémovou transformací na klimatickou neutralitu do roku 2030⁵⁶.

Kromě toho, pokud bude **spolufinancované partnerství pro přechod na čistou energii**⁵⁷ přijato, může přispět k rozvoji klimaticky neutrálních řešení pro systémy vytápění a chlazení budov. Mezi další programy, které jsou důležité pro výzkum a inovace v oblasti renovace budov, patří regionální programy (rovněž s ohledem na **pečeť excellence**) a nový program LIFE. Zejména **podprogram programu LIFE nazvaný Přechod na čistou energii** podpoří vlnu renovací tím, že se zaměří na behaviorální a netechnologické překážky renovací⁵⁸.

3.6 INTEGROVANÝ, PARTICIPATIVNÍ PŘÍSTUP ZALOŽENÝ NA SOUSEDSTVÍ JAKO ÚSTŘEDNÍ PRVEK RENOVAČNÍ VLNY

Plné využití potenciálu renovační vlny i s jejími vedlejšími přínosy vyžaduje integrovaný přístup, který již byl úspěšně vyzkoušen. „Inteligentní“ domy mohou zvýšit pohodlí uživatelů a posílit integraci energie z obnovitelných zdrojů a přebytečné energie do budov. V některých pilotních projektech byly bytové domy vybaveny fotovoltaickými solárními panely na střeších, zásobníky tepla a tepelnými čerpadly. Každá budova byla napojena na místní síť, která napájela dobíjecí stanice pro elektrická vozidla. Používání inteligentních měřičů⁵⁹ pomohlo co nejeftivněji sladit nabídku elektrické energie a poptávku po ní. V důsledku toho se budovy přeměnily ze spotřebitelů na výrobce energie, což přineslo vysokou energetickou účinnost, nižší náklady na energii pro domácnosti, integraci elektromobility a systémové výhody pro stabilitu sítí.

To je jen příklad toho, čeho lze dosáhnout prostřednictvím integrované digitální renovace, která kombinuje skladování energie a flexibilitu na straně poptávky, výrobu energie na místě z obnovitelných zdrojů, internet věcí systémových komponentů, zařízení a dobíjecí stanice pro elektromobilitu. Občané se tak mohou na energetickém systému aktivně podílet jako prozumentí.

Směrnice o energetické náročnosti budov⁶⁰ již stanoví opatření na podporu inteligentní infrastruktury a zavádění dobíjecích stanic pro elektromobilitu. V souladu s cílem zřídit do roku 2025 více než 1 milion veřejných dobíjecích stanic Komise zajistí plné provedení a prosazování těchto opatření a zváží, zda je třeba je posílit. Kromě toho Komise spolu s tímto sdělením předkládá prováděcí akty a akty v přenesené pravomoci týkající se evropského

⁵⁶ Cílem mise programu Horizont Evropa zaměřené na klimaticky neutrální a inteligentní města je podporovat, propagovat a prezentovat systémovou transformaci 100 evropských měst na klimatickou neutralitu do roku 2030 a učinit z těchto měst experimentální a inovační centra pro jiná města, a tím zviditelnit Zelenou dohodu pro Evropu a úsilí Evropy stát se do roku 2050 klimaticky neutrální.

⁵⁷ Spolufinancované partnerství pro přechod na čistou energii zahrnuje všechny oblasti strategického plánu pro energetické technologie a je spojeno s vnitrostátními plány v oblasti energetiky a klimatu.

⁵⁸ Např. definice zelených hypoték, financování spojené s nemovitostmi nebo nové modely jednotného kontaktního místa.

⁵⁹ Inteligentní měřiče mají velký potenciál zvýšit povědomí spotřebitelů o spotřebních návycích u energií. Inteligentní plynoměry, které doplňují inteligentní elektroměry, vyžaduje směrnice o energetické účinnosti.

⁶⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/844 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice 2010/31/EU o energetické náročnosti budov a směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti.

ukazatele inteligentní připravenosti jako nástroje pro měření inteligentní připravenosti budov a zvyšování povědomí vlastníků a uživatelů budov.

U **nejnovějších udržitelných výrobků a výrobků, které integrují energii z obnovitelných zdrojů**, například z fotovoltaiky, Komise **zmapuje problémy, s nimiž se tyto výrobky setkávají** na jednotném trhu, a zváží způsoby, jak zjištěné překážky odstranit, a to i prostřednictvím vzájemného uznávání. Dobře fungující jednotný trh odstraňuje regulační a administrativní překážky při přeshraničním poskytování služeb a usnadňuje vzájemné uznávání vnitrostátních systémů certifikace a pojištění pro odborníky na renovace a energetickou účinnost.

Synergie pro renovaci se projeví, když se rozšíří na **přístupy na úrovni menších územních celků a komunit**. Sdružování projektů na této úrovni může vést ke vzniku oblastí s nulovou nebo dokonce **pozitivní energetickou bilancí**⁶¹ (např. vyspělé systémy dálkového vytápění a chlazení s velkým potenciálem pro využívání obnovitelných zdrojů energie a využití odpadního tepla). Takovéto oblasti přinášejí levnější způsoby dekarbonizace vytápění a chlazení a díky přechodu na jiné druhy paliva, větší flexibilitě a ukládání tepla mohou nabídnout účinnost systému v průmyslovém měřítku a zároveň vytvářejí prostor pro přírodu. Kromě racionálnějšího a estetičtějšího využívání prostoru může přístup na úrovni menšího územního celku přinést zlepšení starých obytných budov se **sníženou dostupností a nedostatečnými službami mobility**.

Energetická společenství vyrábějí, spotřebovávají, skladují a prodávají energii a mohou nejzranitelnějším občanům pomoci vymanit se z energetické chudoby. Aby Komise využila jejich nevyužitý potenciál jako aktivních aktérů v energetickém systému, bude se podrobně zabývat **prováděním směrnice o trhu s elektřinou**⁶² a **směrnice o obnovitelných zdrojích energie** a na podporu jejich postupného vytváření a šíření ve všech členských státech využije koordinovaná opatření. Komise dále prozkoumá, jak energetická společenství podpořit a jak šířit osvědčené postupy⁶³.

Na základě širokého a inkluzivního zapojení obyvatel prostřednictvím struktur spolupráce a jednotných kontaktních míst, která nabízejí řadu užitečných rad, mohou tyto přístupy na úrovni menších územních celků transformovat celé čtvrti a vytvářet nové podnikatelské

⁶¹ Když několik budov optimalizuje spotřebu energie ve vícero budovách, jakož i širší energetický systém. Pro tyto oblasti je charakteristická roční pozitivní energetická bilance a integrace s místní energií z obnovitelných zdrojů, místním skladováním (elektřiny i tepla), inteligentními energetickými sítěmi, odezvou na straně poptávky, špičkovým hospodařením s energií (elektřina, vytápění a chlazení), interakcí/zapojením uživatelů a IKT. Projekty oblastí s pozitivní energetickou bilancí se vyvíjejí v rámci projektů „Maják“ programu Horizont 2020 (<https://smartcities-infosystem.eu/scc-lighthouse-projects>) a projektů, v nichž členské státy spolupracují prostřednictvím iniciativy společného plánování Městská Evropa (<https://jpi-urbaneurope.eu/ped>), jakož i v rámci strategického plánu pro energetické technologie, který disponuje na podporu takovýchto projektů specializovanou skupinou.

⁶² Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU.

⁶³ Může se jednat i o zkušenosti získané z projektů financovaných EU, viz například <https://www.rescoop.eu/the-rescoop-model>.

příležitosti. **Příkladné projekty renovace v městských částech**⁶⁴ by mohly být zahrnuty do národních plánů obnovy a připravit půdu pro novou vlnu dekarbonizovaných oblastí.

Členské státy, regiony a místní orgány by měly dále využívat příležitosti k financování investic v místním kontextu jako součásti **územních nástrojů** v rámci Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV): Integrované územní investice, komunitně vedený místní rozvoj a LEADER. Městské orgány mohou kromě toho čerpat z povinného minimálního přidělu z EFRR na udržitelný rozvoj měst, což se v praxi uskutečňuje prostřednictvím integrovaných strategií městského a územního rozvoje.

Na místní úrovni **Pakt starostů a primátorů** podporuje novou koalici měst, která jsou ochotna vzít na sebe ambiciózní závazky v oblasti renovace budov. Tento proces by mohl přispět k budoucím aktualizacím dlouhodobých strategií renovací a vést k souhrnným zeleným veřejným zakázkám, k nimž se starostové v rámci paktu zaváží. Projekt **Velcí zadavatelé pro oblast klimatu a životního prostředí** dále podporuje spolupráci mezi velkými zadavateli veřejných zakázek, jako jsou města, regiony, nemocnice, ústřední nákupní subjekty a podniky veřejných služeb, při pilotních projektech a zavádění nových technologií v oblastech, jako jsou staveniště s nulovými emisemi.

Kromě toho Komise zapojí všechny příslušné zúčastněné strany do podpůrných opatření na obnovu evropských čtvrtí jejich kulturním, hospodářským a sociálním oživením, mimo jiné prostřednictvím **klimatického paktu a fóra na vysoké úrovni pro stavebnictví**.

3.7 NOVÝ EVROPSKÝ BAUHAUS: SLADĚNÍ STYLU S UDRŽITELNOSTÍ

Renovační vlna se netýká pouze přezkoumání stávajícího fondu budov. Je to začátek procesu zaměřeného na budoucnost, který má sladit udržitelnost se stylem. Jak oznámila předsedkyně Komise Ursula von der Leyenová ve svém projevu o stavu Unie dne 16. září 2020, Komise zahájí nový evropský Bauhaus, který bude podporovat rozvoj nové evropské estetiky spojující výkonnost s invencí.

Nový evropský Bauhaus bude fungovat jako inkubátor inovací a tvořivosti a bude podněcovat udržitelný design v celé Evropě i mimo ni, jenž bude zároveň atraktivní i cenově dostupný pro občany. Vytvoří síť odborníků z různých oborů a mobilizuje tvůrčí myšlení, aby bylo možno si uvědomit, jak by v budoucnu mohl a měl vypadat udržitelný život.

Nový evropský Bauhaus je mezioborový projekt, který vytvoří experimentální prostor, v němž se mohou mísit umění, kultura, věda a technologie a kde bude možno představovat, testovat a předvádět nová řešení napomáhající rozvoji nových rozhodujících trhů. Bude mít dva rozměry. Prvním bude síť myslitelů, projektantů, architektů, podnikatelů, studentů a

⁶⁴ Například ty, které se účastní navrhované mise programu Horizont Evropa na téma „100 klimaticky neutrálních měst do roku 2030 – díky občanům a pro občany“.

občanů, kteří spolupracují na rozvoji spojujícím udržitelnost i styl. Druhý rozměr se bude skládat ze skutečně existujících stavebních projektů v celé EU.

Nový evropský Bauhaus bude také akcelerátorem ekologických a digitálních řešení, technologií a produktů, jež budou slibné z hlediska sociálního i estetického. Podpoří inovativní řešení, pokud jde o architekturu a materiály. Při navrhování nového evropského Bauhausu mohou hrát klíčovou úlohu přírodní materiály, jako je dřevo, neboť mohou mít dvojitý přínos: ukládání emisí uhlíku v budovách a zamezení emisím, které by byly zapotřebí k výrobě tradičních stavebních materiálů.

Nový evropský Bauhaus bude sestávat ze tří fází: koncepce, realizace a šíření. Od nynějška až do léta 2021 bude Komise uskutečňovat rozsáhlý proces participativní společné tvorby své „koncepce“, kdy bude vyhlášovat výzvy k předkládání návrhů v příštím víceletém rámci ve všech příslušných programech. „Realizace“ první stavby nebo přestavby z dílny evropského Bauhausu by měla být dokončena v druhé polovině roku 2021.

To však bude teprve začátek. Cílem je „rozšiřovat“ síť Bauhausu s rozličnými rysy, přičemž vždy bude třeba mít na paměti transformaci směrem k udržitelnosti společného života. V první vlně bychom se do roku 2022 zaměřili na vytvoření série pěti zakládajících Bauhausů v různých zemích EU. Všechny projekty by se zabývaly zastavěným prostředím jako celkem, ale měly by se zaměřovat na rozdílné aspekty, jako jsou výzvy v oblasti klimatu, dostupnost, sociální soudržnost, digitální výstavba, udržitelné biologické zdroje atd. Ve druhé vlně lze připojit další Bauhausy v celé EU a ve světě.

Aby se zajistilo, že evropský Bauhaus bude sledovat a plnit své cíle, bude projekt společně řídit poradní komise externích odborníků, mezi nimiž budou vědci, architekti, designéři, umělci, projektanti a zástupci občanské společnosti.

4. OBLASTI, NA NĚŽ JE TŘEBA SE PŘI RENOVACI BUDOV ZAMĚŘIT

Zatímco výše popsaná opatření jsou navržena tak, aby umožnila renovaci všech budov, zvláštní pozornost si zaslouží tři oblasti: **a) řešení problematiky energetické chudoby a energeticky nejnáročnějších budov; b) renovace veřejných budov, jako jsou správní, vzdělávací a zdravotnická zařízení, a c) dekarbonizace vytápění a chlazení.** Tyto oblasti by měly být považovány za prioritu politiky a financování, neboť nabízejí obrovský potenciál pro zvýšení míry renovací a zároveň přinášejí občanům velké úspory energie a zdravější a pohodlnější budovy.

4.1 ŘEŠENÍ PROBLÉMU ENERGETICKÉ CHUDOBY A ENERGETICKY NEJNÁROČNĚJŠÍCH BUDOV

Vzhledem k tomu, že téměř 34 milionů Evropanů si nemůže dovolit dostatečně vytápět své domovy⁶⁵, je řešení energetické chudoby naléhavým úkolem EU a jejích členských států. Každý rok je třeba renovovat 800 000 sociálních domů, což si ročně vyžádá dodatečné finanční prostředky ve výši přibližně 57 miliard EUR⁶⁶.

Neefektivní budovy jsou často synonymem energetické chudoby a sociálních problémů⁶⁷. To často znamená, že lidé s nízkými příjmy mají malou kontrolu nad svými výdaji na energie, což vede k začarovanému kruhu vysokých účtů za energii, nedoplatků⁶⁸ a problémů s dobrými životními podmínkami a zdravím. Lidé v neefektivních budovách jsou více vystaveni chladným obdobím, vlnám veder a dalším dopadům změny klimatu⁶⁹. Nedostatečné pohodlí a hygienické podmínky v obytném a pracovním prostředí, jako jsou nevhodné vnitřní teploty, nedostatečná kvalita ovzduší a vystavení škodlivým chemickým látkám a materiálům, přispívají k nižší produktivitě, zdravotním problémům a vyšší úmrtnosti a nemocnosti.

Energeticky náročné budovy mají velký potenciál ke zlepšení, ale jejich renovace se potýkají s přetrvávajícími překážkami, od regulačních až po strukturální faktory. Renovace sociálního bydlení a bytových domů čelí dalším překážkám v důsledku složitého rozhodovacího procesu⁷⁰. Odstranění těchto překážek vyžaduje integrovaný přístup, který rovněž zohledňuje sociální prostředí a cenovou dostupnost bydlení. Renovace mohou významně urychlit **minimální normy energetické náročnosti** spolu s financováním, které omezí čisté měsíční výdaje obyvatel, jak je vysvětleno v oddílech 3.1 a 3.2. Pro budovy s nejhoršími výsledky mají zásadní význam doprovodné služby a technická pomoc.

Komise rovněž navrhne **rozšířit využívání společností poskytujících energetické služby a smluv o energetické náročnosti**, které se v některých členských státech dobře osvědčily⁷¹, prostřednictvím nadcházejícího přezkumu směrnice o energetické účinnosti tak, aby renovace byla cenově dostupná pro všechny domácnosti, včetně domácností s omezenou schopností pokrýt počáteční náklady.

Nákladově neutrální řešení u financování pro nízkopříjmové domácnosti musí zahrnovat nájemné, náklady na energii a provozní náklady i místní daně a využívat při tom granty, dotovaná renovační opatření nebo úspory energie ke splácení (přičemž se omezí počáteční investice na dostupné granty). Tato řešení mohou být použita spolu s mikroúvěry

⁶⁵ Údaje z roku 2018. Eurostat, SILC [ilc_mdcs01]).

⁶⁶ Zpráva pracovní skupiny na vysoké úrovni pro investice do sociální infrastruktury v Evropě, leden 2018.

⁶⁷ Skupina finančních institucí pro energetickou účinnost například identifikovala studie, z nichž vyplývá, že míra nesplácení hypoték s dobrým energetickým ratingem certifikátů energetické náročnosti může být jen 0,92 % ve srovnání s 1,18 % u hypoték se špatným energetickým ratingem certifikátů energetické náročnosti (o 28 % vyšší míra nesplácení).

⁶⁸ V roce 2018 nebylo 30,3 milionu lidí schopno platit včas účty za veřejné služby, včetně účtů za energie, a proto jim hrozilo přerušení dodávek.

⁶⁹ Evropská agentura pro životní prostředí, zpráva č. 22/2018: *Unequal exposure and unequal impacts: social vulnerability to air pollution, noise and extreme temperatures in Europe* (Nerovnoměrná expozice a nerovné dopady: sociální zranitelnost vůči znečištění ovzduší, hluku a extrémním teplotám v Evropě).

⁷⁰ Viz <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/energy-efficiency-upgrades-multi-owner-residential-buildings-review-governance-and-legal-issues-7-eu>

⁷¹ Viz Energetické společnosti ve zprávě Společného výzkumného střediska o stavu EU <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC106624/kjna28716enn.pdf>. Například v Estonsku bylo od dubna 2010 rekonstruováno přibližně 1 100 budov s více bytovými jednotkami (zejména za použití prefabrikátů).

podporovanými záručním fondem, aby se podpořilo spravedlivé sdílení nákladů mezi vlastníky a nájemci, a také s režimy financování z účtů a z daní. Zranitelné domácnosti musí být chráněny před zvyšováním nájemného, které může po renovaci následovat. Poskytování kombinovaných úvěrů a záruk z veřejných a soukromých zdrojů prostřednictvím jednotných kontaktních míst může posílit důvěru v renovace a zajistit splnění určitých požadavků na kvalitu⁷².

V souladu s balíčkem opatření Čistá energie pro všechny Evropany musí členské státy využít své vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu a dlouhodobé strategie renovací a určit budovy, kde bydlí osoby ohrožené energetickou chudobou, a přednostně vypracovat účinné strategie pro jejich renovaci⁷³. Souběžně s tímto sdělením Komise předkládá **doporučení týkající se energetické chudoby**⁷⁴, které má členským státům při definování a provádění těchto strategií ke snížení energetické chudoby poskytnout vodítko. Komise jim bude dále nápomocna při vývoji **cílených finančních řešení pro domácnosti s nižšími příjmy**, jakož i snazšího přístupu k základním službám, energetickým auditům a certifikátům energetické náročnosti.

Některé dlouhodobé strategie renovací již zavádějí opatření ke zvýšení informovanosti mezi zranitelnými cílovými skupinami a programy zaměřené na izolaci, které kombinují finanční a praktickou podporu⁷⁵. **Středisko EU pro sledování fondu budov**⁷⁶, **Středisko EU pro sledování energetické chudoby**⁷⁷, **mise v rámci programu Horizont Evropa zaměřená na města**⁷⁸ a **kancelář Paktu starostů a primátorů**⁷⁹ mohou napomáhat členským státům při mapování situace a při vyhledávání segmentů, kde je potřeba pomoci, i při harmonizaci renovačních strategií, sociálních ukazatelů a politik v zájmu řešení energetické chudoby.

Aby bylo zaručeno, že místní projekty sociálního bydlení budou mít přístup ke všem nezbytným technickým kapacitám, zahájí Komise **iniciativu v oblasti cenově dostupného bydlení**. V rámci přístupu vytváření inteligentních čtvrtí spustí **pilotní projekty „Maják“ na renovaci 100 městských čtvrtí** a poskytne plány na jejich kopírování, přičemž do popředí postaví kvalitu života a nejnovější inovace. Bude mobilizovat meziodvětvová projektová partnerství a propojí je s místními aktéry, včetně subjektů ze sociální ekonomiky, aby se podpořily účinné, oběhové a modulární procesy, modely sociálního zapojení, které posílí postavení obyvatel, inkluzivní a dostupný rozvoj i kulturní inovace.

⁷² [Estonský revolvingový fond KredEx](#) podporuje kombinaci úvěrů, úvěrových záruk a grantů. Národní revolvingový fond pro úspory energie v Nizozemsku pracuje v kombinaci s celkovým nájemním bytovým fondem, který má podle očekávání dosáhnout do roku 2021 průměrné třídy energetické náročnosti B.

⁷³ V Dánsku se v období 2021–2024 na základě dohody o energetice z roku 2018 vyčleňuje každoročně na úspory energie v budovách 200 milionů DKK. Grant bude udělen vlastníkům budov, kteří mohou prokázat nejvyšší potenciál úspor energie, aby se zajistilo, že se granty zaměří na nejméně energeticky účinné segmenty vnitrostátního fondu budov.

⁷⁴ Doporučení Komise C(2020) 9600 o energetické chudobě.

⁷⁵ BE, vlámský region. Zranitelné skupiny mají nárok na bezplatné energetické skenování svých domovů; každý rok se provádí více než 20 000 takových skenování.

⁷⁶ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/eu-bso_en

⁷⁷ <https://www.energypoverty.eu/>

⁷⁸ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe-next-research-and-innovation-framework-programme/missions-horizon-europe/climate-neutral-and-smart-cities_en

⁷⁹ <https://www.covenantofmayors.eu/>

S cílem řešit specifické problémy ve venkovských a odlehlých oblastech předloží Komise v roce 2021 **sdělení o dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti**, v němž provede analýzu sociálních a infrastrukturních aspektů ve venkovských oblastech a prozkoumá možná opatření v krátkodobém a střednědobém horizontu.

Používání **standardizovaných průmyslových řešení** v rámci komplexního balíčku renovací umožňuje levnější a rychlejší renovace s omezeným dopadem na obyvatele a může mít zvláštní význam v případě sociálního bydlení⁸⁰. V této souvislosti by měl být rovněž vyzkoušen a případně posílen potenciál dohod o nákupu vycházejících z účinnosti, které jsou založeny na inteligentním měření skutečně dosažených úspor.

Důležitými partnery při řešení energetické chudoby jsou v neposlední řadě **sociální podniky**, které přicházejí se sociálními inovacemi, včetně kampaní na zvyšování vědomí energetické účinnosti, rekvalifikují nezaměstnané osoby na poradce v oblasti energetické chudoby nebo nakupují energeticky účinné spotřebiče za účelem pronájmu, a tyto podniky by měly být do renovační vlny plně zapojeny.

4.2 VEŘEJNÉ BUDOVY A SOCIÁLNÍ INFRASTRUKTURA UKAZUJÍ CESTU

Veřejná a soukromá sociální infrastruktura, budovy veřejné správy, sociální bydlení, kulturní instituce, školy, nemocnice a zdravotnická zařízení mohou být průkopníky renovační vlny a sloužit jako vzor a výchozí bod pro industrializaci výstavby a vedlejší přínosy, které jsou pro veřejnost okamžitě viditelné.

Aby veřejným orgánům pomohla řádně zohlednit veškeré náklady a širší přínosy investic do zastavěného prostředí, vydá Komise počátkem roku 2021 **pokyny týkající se zásady „energetická účinnost v první řadě“**, které by mohly být prakticky uplatněny při zadávání veřejných zakázek.

Vzhledem k omezenému rozsahu stávajících legislativních požadavků na renovace veřejných budov navrhne Komise do června 2021 **rozšířit rozsah požadavků na všechny úrovně veřejné správy** a v rámci přezkumu směrnice o energetické účinnosti **zvýšit povinnost každoroční renovace**. Zároveň budou v rámci přezkumu směrnice o energetické náročnosti budov do konce roku 2021 postupně zavedeny **minimální normy energetické náročnosti**. Komise rovněž vypracuje komplexní pokyny k udržitelným veřejným investicím při zadávání veřejných zakázek.

Kromě toho Komise do června 2022 prozkoumá možnost vypracovat **kritéria pro zadávání zelených veřejných zakázek** pro veřejné budovy, jako jsou kancelářské budovy a školy, která se budou dotýkat celého životního cyklu a odolností vůči změně klimatu a budou založena na nástroji Level(s). Na základě nadcházejícího posouzení dlouhodobých strategií renovací Komise rovněž předloží **orientační milníky pro renovace** budov veřejných a

⁸⁰ Příklady projektů na industrializaci procesů renovace budov, které spolufinancuje EU: [Transition Zero](#), [Energiesprong](#), [4RinEU](#), [BERTIM](#), [MORE-CONNECT](#), [P2Endure](#), [Pro-GET-OnE](#), [DRIVE 0](#).

soukromých služeb pro roky 2030 a 2040, které se zaměří na dekarbonizaci fondu budov do roku 2050.

4.3 DEKARBONIZACE VYTÁPĚNÍ A CHLAZENÍ

Pro dekarbonizaci fondu budov v EU, využití místního potenciálu obnovitelné energie a snížení závislosti EU na dovážených fosilních palivech má zásadní význam modernizace systémů vytápění a chlazení budov. V EU připadá na vytápění, chlazení a teplou vodu v domácnostech přibližně 80 % energie spotřebované v obytných budovách. Dvě třetiny⁸¹ této energie pocházejí z fosilních paliv. Řada systémů je zastaralá a neúčinná a polovina již překročila svou předpokládanou životnost. Samostatné systémy zajišťují až 88 % dodávek tepla a zbývajících 12 % připadá na soustavy dálkového vytápění⁸².

Podle posouzení dopadů pro plán dosažení cíle v oblasti klimatu do roku 2030 by v odvětví bydlení muselo dojít k největšímu snížení poptávky po energii v oblasti vytápění a chlazení, a to v rozmezí od -19 % do -23 % ve srovnání s rokem 2015. Roční míra výměny topných zařízení by v sektoru bydlení a služeb musela dosáhnout přibližně 4 %. Aby bylo dosaženo tohoto cíle, musel by se ve stejném období zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie a odpadního tepla na 38 až 42 %⁸³.

Směrnice o obnovitelných zdrojích energie⁸⁴ spolu se směrnicí o energetické účinnosti⁸⁵ vyžadují, aby členské státy poskytly Komisi posouzení toho, jak dekarbonizovat své systémy vytápění a chlazení s využitím potenciálu pro účinnost, obnovitelné zdroje energie a odpadní teplo, a zahrnuly je do **komplexního posouzení**, které má být předloženo do prosince 2020.

Na základě důkladného posouzení dopadů se při **přezkumu směrnice o obnovitelných zdrojích energie** do června 2021 zvaží, zda **posílit stávající cíl pro vytápění a chlazení z obnovitelných zdrojů** v souladu s navrhovaným vyšším cílem v oblasti klimatu do roku 2030 a zda zavést požadavek na používání **minimálních úrovní obnovitelných zdrojů energie v budovách**. Při přezkumu se prozkoumá **soubor opatření**, která mají podpořit vyspělé systémy vytápění a chlazení, včetně vysoce účinných nízkoteplotních technologií v oblasti energie z obnovitelných zdrojů a odpadního tepla a chladu, a rozvoj místních a regionálních plánů vytápění a chlazení. Dále se prozkoumá, jak odstranit překážky spočívající ve vysokých počátečních kapitálových investicích. Podpoří se tím i využívání **dekarbonizovaných plynů**, které může vytvářet místní synergie s recyklací komunálního a zemědělského odpadu a

⁸¹ V roce 2017 činil celkový podíl fosilních paliv na vytápění budov 76,5 %.

⁸² V Dánsku a Lotyšsku je však systémy dálkového vytápění dodáváno až 60 % tepla.

⁸³ Ve srovnání s 33 % v základním scénáři.

⁸⁴ Ustanovení čl. 15 odst. 7 směrnice EU o energii z obnovitelných zdrojů (EU) 2018/2001.

⁸⁵ Článek 14 směrnice EU o energetické účinnosti (2012/27/EU).

průmyslovými odvětvími. Komise navrhne opatření pro usnadnění přístupu k **odpadnímu teplu a chladu a k teplu a chladu z obnovitelných zdrojů**⁸⁶.

Na základě důkladného posouzení dopadů posílí **přezkum směrnice o energetické účinnosti do června 2021** kapacity veřejných orgánů, aby mohly připravit, financovat a uskutečnit komplexní **plánování vytápění a chlazení v koordinaci s renovačními projekty**. Místní orgány a podniky veřejných služeb hrají důležitou úlohu při vytváření potřebného regulačního rámce, tržních podmínek a dovedností a při přípravě rozsáhlé databáze projektů na financování modernizace systémů vytápění a chlazení. K dekarbonizaci vytápění a chlazení v jednotlivých čtvrtích a na vnitrostátní úrovni jsou nezbytné integrované plánování, konkrétní informace o fondu budov a o možnostech dodávek energie⁸⁷.

Rozvíjeny budou dále i **rámcová směrnice o ekodesignu**⁸⁸ a **akty v přenesené pravomoci a prováděcí akty týkající se ekodesignu konkrétních výrobků a jejich označování energetickými štítky**⁸⁹, aby byly i nadále zachovávány přísné environmentální normy, veřejnost měla informace o nejúčinnějších výrobcích a finanční pobídky byly směřovány k nejvýkonnějším výrobkům.

Komise vyzývá veřejné orgány, aby s cílem podpořit přechod od fosilních paliv zvážily zdanění energie a CO₂. Připravované posouzení dopadů pro přezkum klíčových právních předpisů v oblasti klimatu a energetiky, který se plánuje do června 2021, se zaměří na širší využívání obchodování s emisemi tak, aby **zahrnovalo emise z budov**⁹⁰. Systém EU ETS v současnosti pokrývá přibližně 30 % emisí pocházejících z vytápění budov, protože zahrnuje dálkové a také elektrické vytápění.

5. ZÁVĚR

Za deset let budou budovy v Evropě vypadat naprosto jinak než dnes. Budou to mikrokosmy odolnější, ekologičtější a digitalizované společnosti, které budou fungovat v oběhovém systému, v němž se všude budou snižovat energetické potřeby, vytváření odpadu a emisí a vše potřebné se bude opětovně používat. Jejich střechy a zdi zvýší zelený povrch našich měst a zlepší klima a biologickou rozmanitost ve městech. V budovách budou umístěny inteligentní a digitalizované spotřebiče, které v reálném čase poskytnou údaje o tom, jak, kdy a kde se spotřebovává energie. Dobíjení elektrických vozidel, konkrétně jízdních kol, osobních

⁸⁶ Mnoho komplexních průmyslových a provozních budov, jako jsou např. datová centra, v současné době uvolňuje do životního prostředí přebytečné teplo nebo chlad, které by bylo možné znovu použít. Mezi oblastmi s pozoruhodným potenciálem patří nákupní střediska a datová centra.

⁸⁷ To zdůrazňuje i požadavek provést do 31. prosince 2020 komplexní posouzení potenciálu pro účinné dálkové vytápění a chlazení podle čl. 14 odst. 1 a přílohy VIII směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti, ve znění nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/826. Součástí nadcházejícího druhého kola komplexních posouzení by měly být rovněž požadavky stanovené v čl. 15 odst. 7 přepracované směrnice o obnovitelných zdrojích energie, a to tak, že se do ní začlení posouzení potenciálu pro využívání energie z obnovitelných zdrojů a odpadního tepla a chladu pro účely vytápění a chlazení.

⁸⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/125/ES ze dne 21. října 2009 o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie.

⁸⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2017/1369 ze dne 4. července 2017, kterým se stanoví rámec pro označování energetickými štítky a zrušuje směrnice 2010/30/EU (Úř. věst. L 198, 28.7.2017, s. 1).

⁹⁰ COM(2020) 562 final.

automobilů a dodávek, v obytných a kancelářských budovách bude běžnou praxí doplňující veřejně přístupnou dobíjecí infrastrukturu. Mnohem více Evropanů bude prozumenty, kteří vyrábějí elektřinu pro vlastní spotřebu, nebo ji dokonce prodávají zpět do sítě. Z vytápění a chlazení postupně zmizí fosilní paliva.

Lokální přístupy budou propojovat lidi a komunity. Budovy budou méně energeticky náročné, obyvatelnější a zdravější pro všechny. Města budou ekologičtější a budou lépe propojena s přírodou. Vzniknou nová pracovní místa i profesní profily. Evropský stavební průmysl bude prosperovat díky příležitostem, které bude nabízet udržitelné tempo renovací, a upevní své celosvětové vedoucí postavení v oblasti inovativních materiálů, čímž se stavebnictví změní ze zdroje uhlíku na jeho úložiště. Pozitivní účinky se přenesou do dalších průmyslových ekosystémů. Budou se rozvíjet nové a větší trhy pro ekologickou výstavbu a pro financování zelených půjček a hypoték.

Toto sdělení stanoví strategii, která má pomoci přijmout, urychlit a podnitit tuto transformaci. Cílem je dosáhnout klimatické neutrality, uplatňovat zásady oběhovosti, přispět k cílům udržitelného rozvoje a konkurenceschopnosti Evropy a chránit právo každého člověka na dostupné, pohodlné, přístupné a zdravé bydlení při současném zachování kulturního dědictví.

Komise bude členským státům při plánování a provádění ambiciózních opatření pro renovaci v souvislosti s jejich plány obnovy poskytovat poradenství a podporu. V nadcházejících měsících předloží komplexní soubor politických a regulačních opatření, jejichž cílem bude odstranit stávající překážky bránící renovacím, zejména tím, že do června 2021 provede přezkum směrnice o energetické účinnosti a směrnice o obnovitelných zdrojích energie a posílí systém EU pro obchodování s emisemi v souvislosti s navazujícím balíčkem do roku 2030. To bude doplněno řadou dalších iniciativ, včetně přezkumu směrnice o energetické náročnosti budov, jak je uvedeno v příloženém akčním plánu.

Renovace by měla být pro celou Evropu společným projektem. Klíčem k jeho realizaci bude mobilizace a odpovědnost měst, místních a regionálních orgánů, zúčastněných stran, národních vlád a občanů. Komise bude úzce spolupracovat s Výborem regionů a místními a obecními orgány, mimo jiné i prostřednictvím klimatického paktu. Usnadní výměnu osvědčených postupů a vzájemnou inspiraci prostřednictvím přeshraničních sítí, jako jsou výbory EU, sladěná opatření nebo skupiny odborníků, fóra zúčastněných stran, Pakt starostů a primátorů a trh inteligentních měst.

Renovační vlna může podpořit oživení jak v případě jednotlivců, tak celé ekonomiky, a její přínosy musí být dlouhodobě zachovány. Pokrok v oblasti renovací bude Komise sledovat prostřednictvím evropského semestru a mechanismů monitorování a podávání zpráv stanovených ve správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu, zejména prostřednictvím technické pracovní skupiny pro provádění nařízení o správě, se zvláštním zaměřením na vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu a provádění dlouhodobých strategií renovací.

Komise vyzývá Evropský parlament, Radu, Výbor regionů, Evropský hospodářský a sociální výbor, Evropskou investiční banku, členské státy, občany a všechny zúčastněné strany, aby

projednaly strategii stanovenou v tomto sdělení a přispěly k opatřením nezbytným k posílení energeticky účinných a udržitelných renovací budov. Budeme-li spolupracovat na všech úrovních, může se realizace evropské renovační vlny stát skutečností.